

ה"ת 52213/11/16 - משטרת ישראל הונאה מרכז נגד עאוני בנא

בית משפט השלום בחיפה

ה"ת 52213-11-16 בנא נ' משטרת ישראל הונאה מרכז
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

| | |
|-------|------------------------|
| בפני | כבוד השופט זיו אריאלי |
| מבקשת | משטרת ישראל הונאה מרכז |
| נגד | |
| משיב | עאוני בנא |

החלטה

בפני בקשה (שניה) להארכת מועד להחזקת תפוסים, ב- 180 ימים נוספים.

מבוא וטענות הצדדים:

1. המבקשת מנהלת מזה חודשים רבים חקירה במסגרתה נחקרים חשדות לפיהם נושאי משרה וממלאי תפקידים במפלגת בל"ד ביצעו, עבור המפלגה ולמענה, עבירות שונות. בין היתר חושדת המבקשת כי בוצעו עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, הלבנת הון, הדחה בחקירה, שיבוש הליכי חקירה, מרמה והפרת אמונים, שבועת שקר ועבירות לפי חוק מימון בחירות ומפלגות.
2. במחצית השניה של חודש ספטמבר 2016 הפכה חקירת המשטרה לגלויה. נעצרו עשרות חשודים, אשר ברבות הימים שוחררו ממעצר בתנאים מגבילים. בנוסף, נחקרו מאות עדים ונתפסו מסמכים שונים וכן רכוש. המשיב הינו אחד החשודים בפרשה, והמבקשת הגדירה אותו כאחת הדמויות הדומיננטיות, לפחות בחלק מהמעשים ומהחשדות מושא החקירה.
3. עם הפיכת החקירה לגלויה נתפס גם רכוש מאת המשיב: דירה הרשומה על שמו (המוערכת על ידי המבקשת בסך של כ- 1.37 מיליון ₪); רכב מסוג הונדה, שנת ייצור 2004 (המוערך על ידי המבקש בשווי של כ- 25,000 ₪); כספים בקרן פנסיה, בסך כ- 5,600 ₪; כספים בחשבון בנק על שם המשיב, על סך כ- 14,000 ₪.
4. הצדדים הגיעו לידי הסכמה, אשר ביום 15.1.17 ניתן לה תוקף של החלטה, ולפיה חשבון הבנק

התפוס - ישוחרר (בכפוף לכך שסך של כ- 7,000 ₪ יועבר מחשבון הבנק לקרן החילוט המנוהלת ע"י האפוטרופוס הכללי), ויתר הרכוש יישאר תפוס בידי המבקשת למשך 180 ימים נוספים [אשר הסתיימו ביום 15.7.17].

5. לקראת תום התקופה הגישה המבקשת בקשה להארכת תוקף המועד להחזקת התפוסים, ל-180 ימים נוספים (לפי סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) - להלן: הפסד"פ).

6. בדיון ציין ב"כ המבקשת כי קיימת תשתית ראייתית מבוססת לביצוע העבירות (הוגש דו"ח סודי וכן מסמכים מתוך תיק החקירה התומכים בעמדה זו של המבקשת). נטען כי המשיב קשור ישירות להברחה של כ- 1.5 מיליון ₪, ובעקיפין הינו שותף למלוא היקף העבירה מושא החקירה - המוערכת בשלב זה של החקירה על ידי המבקשת בסך של כ- 3.2 מיליון ₪. עוד נטען כי הרכוש נתפס לשם הבטחת חילוטו, היה ויורשע המשיב. התיק מצוי בשלב משמעותי של החקירה, והוא צפוי לעבור בחודשים הקרובים לפרקליטות, עם מיצוי החקירה. כבר בשלב זה מלווה החקירה על ידי המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה.

7. ב"כ המשיב התנגד לבקשה וביקש לדחותה. נטען כי החקירה אינה מתקדמת, חלפו חודשים לא מועטים, ואין כרגע ציפייה כי החקירה תסתיים בקרוב. המשיב נהנה מחזקת החפות, והמשך התפיסה של הרכוש מכרסם ופוגע בזכות הקניין שלו. עוד נטען כי הדירה נרכשה בכספים של רעייתו של המשיב, ומכל מקום - 50% מהדירה רשומה על שם אשתו, אשר אין חולק כי אינה קשורה לביצוע העבירה. לאור חלוף הזמן הולכת וגוברת זכותו של המשיב ליהנות מקניינו. בהודעה משלימה הודיע המשיב כי בשלב זה אין אמנם בכוונתו למכור את הדירה, אולם עדיין העיקול הרובץ על הדירה פוגע בזכותו לקניין.

דין והכרעה:

8. לאחר שעיינתי בבקשה, בחומר החקירה (המוכר לי בחלקו גם מדיונים בעניינם של אחרים, לרבות דיונים בשלבים שונים של המעצר) ולאחר ששמעתי את טענות הצדדים, נחה דעתי כי דין הבקשה להתקבל, ברובה המכריע.

9. כידוע, מכוח הוראת סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), קמה למבקשת סמכות לתפוס "חפץ", וזאת בגינן של חמש עילות תפיסה - א. בחפץ נעברה עבירה; ב. בחפץ עומדים לעבור עבירה; ג. החפץ עשוי לשמש כראיה במשפט; ד. החפץ ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה; ה. החפץ ניתן כאמצעי לביצוע העבירה.

10. הפסיקה הכירה בתכלית החילוט כאחת מתכליות התפיסה לפי פרק זה לפקודה, וזאת בין היתר לנוכח הוראת סעיף 39 לפקודה [ר' למשל בש"פ 342/06 לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (12.3.2006); רע"פ 7600/08 אברם נ' מדינת ישראל (7.4.2009)].

11. עוד יש לזכור בהקשר זה, כי מקום בו קיים חשד לביצוען של עבירות לפי חוק איסור הלבנת הון - כמו במקרה שלפנינו - הרי שקמה סמכות העזר לתפוס "חפץ" לשם הבטחת חילוטו, וזאת מכוח הוראת סעיף 26 לחוק איסור הלבנת הון [ור' בהרחבה ב"ש (תל-אביב) 91455/02 פרקליטות מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה) נ' דוד צין (11.7.2002)].

12. מכל מקום, הסמכות להורות על תפיסה, לפי מסלול זה, נתונה לבית משפט השלום, מכוח בקשת שוטר, ועל בסיס קיומו של חשד סביר. סמכות התפיסה, לפי הוראת סעיף 35 לפקודה, היא לתקופה של שישה חודשים, ובית המשפט רשאי להאריך תקופה זו "בתנאי שיקבע":

"אם תוך ששה חדשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידיו נלקח; אך רשאי בית משפט שלום, על פי בקשת שוטר מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שיקבע".

13. דומה כי אין מחלוקת בין הצדדים בדבר עצם סמכות התפיסה. המחלוקת נטושה בשאלת ההצדקה להמשך התפיסה על ידי המבקשת, בייחוד בשים לב לפרק הזמן שחלף, במסגרתו מנהלת המבקשת את החקירה. לעניין זה יש לזכור, כפי שנקבע בבש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל (22.5.2000):

"לא הרי תפיסת חפץ כהרי המשך ההחזקה בו. המשך החזקת החפץ בידי המשטרה, כך נקבע, יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים, מעבר לפגיעה שנגרמה לו כתוצאה מעצם התפיסה. לפיכך, לא די שתפיסת הנכס נעשתה בעילה מבוררת אלא יש לבחון אם הפגיעה נעשתה לתכלית ראויה ואם המשך החזקת החפץ בידי המשטרה אינו פוגע בבעל הזכות בנכס במידה העולה על הנדרש".

14. במסגרת בקשה להארכת מועד להחזקת תפוסים, על בית המשפט לבחון שני שיקולים עיקריים, ולאזן ביניהם:

האחד, על בית המשפט לבחון אם קיים פוטנציאל חילוט - האם בידי המבקשת ראיות המקימות סיכוי סביר לכך שבתום ההליך הפלילי יורשעו החשודים, וכי בעקבות אותה הרשעה ניתן יהיה להורות על חילוט הרכוש התפוס.

השני, על בית המשפט לבחון את פרק הזמן שחלף ממועד התפיסה, להעריך אם היחידה החוקרת פעלה בשקידה ראויה, תוך מתן ביטוי לפגיעה הכלכלית בזכות הקניין, ותוך שימת לב לקיומה של חזקת החפוט.

15. אשר לשיקול הראשון, הרי שסבורני כי בידי המבקשת די והותר ראיות המלמדות על קיומו של חשד סביר לביצוע העבירות הנטענות. מקובלת עלי אף הערכת נציג המבקשת, בדבר מידת חלקו ומעורבותו

של המשיב במעשים המיוחסים לו ובפרשה בכללותה. ראיות אלו, להערכתו, מבססות את טענת המבקשת כי הנכסים מושא הבקשה מהווים נכסים בני-חילוט, וכי קיים סיכוי סביר שניתן יהיה להורות על חילוטם של נכסים אלו, בתום ההליך המשפטי. בהקשר זה יש לזכור, כי ככל שירשע המשיב בביצוע עבירות לפי חוק איסור הלבנת הון, הרי שסמכות החילוט תקום מכוח סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון, הקובע כי (ההדגשה אינה במקור):

"(א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון בשווי של רכוש שהוא -
(1) רכוש שנעברה בו העבירה, וכן רכוש ששימש לביצוע העבירה, שאיפשר את ביצועה או שיועד לכך;
(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.
(ב) לענין סעיף זה, "רכושו של הנידון" - כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו."

16. סמכות החילוט היא ביחס לרכוש מתוך "רכושו של הנדון" ובשווי סכום העבירה. זאת, בין אם היה הרכוש מעורב בדרך כלשהיא בביצוע העבירות מושא כתב האישום ובין אם לאו.

אשר לטענת המשיב כי אשתו הינה בעלת מחצית מהדירה - הרי שמחזזה המכר מיום 29.1.16 שהוצג לעיוני עולה, כי המשיב לבדו רכש את הנכס. ייתכן אמנם כי לרעייתו של המשיב זכויות שאינן רשומות, אולם ניתן להשאיר את ההכרעה בסוגיה זו לעת מצוא. בשלב זה של החקירה - נראה כי טענת המבקשת לפיה הנכס כולו הינו נכס בר-חילוט, אינה מופרכת על פניה.

17. אשר לשיקול השני - להערכתו, החקירה בתיק זה מתקדמת באופן ראוי. היחידה החוקרת אינה שוקטת על שמריה, והיא משקיעה מאמצים ותעצומות לקידום החקירה ולביסוס החשדות המתגבשים. בעניינו של המשיב, כאמור - מאמצים אלו נשאו פרי, והחשדות בעניינו מבוססים במידה בלתי מבוטלת. מטבע הדברים, המדובר בחקירה סבוכה, מרובת מעורבים, המצריכה ביצוע פעולות חקירה רבות ומורכבות. פעולות אלו אורכות זמן, לעתים זמן ניכר. ועדיין, ניתן לומר כי החקירה מתקדמת, וכי החשדות נגד המעורבים - הולכים מתעבים. כך ביחס לפרשה בכללותה, וכך ביחס למשיב עצמו.

18. העובדה כי מדובר בנכסים בני חילוט וכי המבקשת עושה מאמצים ראויים על מנת לקדם את החקירה - מטה את הכף לטובת היעדרות לבקשה. עדיין נותרה השאלה, אם ניתן וראוי למצוא הסדר מאוזן יותר, אשר ישקלל נכונה הן את האינטרס הציבורי בקידום החקירה, מצד אחד, והן את חלופי הזמן ומידת הפגיעה בזכות הקניין של המשיב, מצד שני.

19. כמפורט לעיל, ההלכה הפסוקה מבהירה, כי לא הרי קיומה של עילת תפיסה כהרי המשך ההחזקה בו בידי המדינה. השאלה הדורשת מענה היא בעלת שתי פנים: **ראשית**, אם המשך החזקת התפוסים בידי המבקשת משרת תכלית המשתלבת עם מקור סמכות התפיסה. על תשובה זו ניתן להשיב בחיוב, וללא כל קושי. העילה היחידה לתפיסת והחזקת התפוסים - היא לשם הבטחת חילוטם. לא נטען בפני כי ישנה תכלית אחרת לתפיסת הרכוש (ראייתית או מניעתית). **שנית**, האם ניתן לשחרר את התפוסים באופן ובתנאים ששיגו איזון מידתי בין תכלית התפיסה מחד ומימוש זכות הקנין של המשיב, מאידך. לעניין זה יש לשקול את היקף הפגיעה בזכות הקנין, את מידת הסכנה לתכלית התפיסה אם ישוחרר החפץ. יש גם לתת את הדעת לאלמנט הזמן בו מוחזק התפוס בידי המבקשת.

20. לשיטתי, השקול בין השיקולים שהובאו לעיל, מטה את הכף לטובת המשך תפיסת של הרכוש בידי המבקשת. אבהיר ואפרט, ביחד לכל אחד מהשיקולים העומדים בבסיס מסקנה זו:

א. שיקול אחד - חלוף הזמן. ציינו לעיל, כי לא הרי עצם הסמכות לתפוס כהרי הסמכות להמשיך ולהחזיק בתפוס. באופן דומה, קיים הבדל בנקודת האיזון בין החזקת התפוסים בששת החודשים הראשונים, לבין נקודת האיזון בבקשה ראשונה, שניה ושלישית להחזקת התפוסים. יש לזכור כי כל עוד לא הוכח אחרת - למשיב זכות קניין בחפצים התפוסים. גם אם יש בידי המבקשת ראיות המקימות "חשד סביר" המצדיק פגיעה בזכות הקניין של המשיב, הרי שמשקלה של זכות הקניין הולך וגובר, ככל שמשך התפיסה - הולך ומתארך. הדברים נכונים שבעתיים מקום בו טרם החל הליך משפטי. התיק מצוי עדיין בשלבי חקירה. סופו של משפט (אם וככל שיוגשו כתבי אישום בפרשה) - נראה לעת הזו רחוק. שיקול זה, והזמן הממשיך וחולף כשזכות הקניין של המשיב נמנעת ממנו, מסיטה את מערך השיקולים לטובת זכות הקניין.

ב. שיקול שני - חזקת החפות. כאמור, בשלב זה של החקירה, ובטרם הגשת כתב אישום, הרף הראייתי לו נדרשת המבקשת הינו של "חשד סביר". עמד על כך בית המשפט העליון בבש"פ 8353/09 **מגאלניק נ' מדינת ישראל** (26.11.2009):

"...בשלב בו טרם הוגש כתב אישום נותר הרף הראייתי של יסוד סביר להניח כי נעברה עבירה וכי החפץ ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה, וזאת גם במסגרת הביקורת השיפוטית. עם זאת, אעיר כי גם אם ישנו יסוד סביר להניח כי החפץ קשור בביצוע עבירה, אך ישנו סיכוי נמוך להגשת כתב אישום (מטעמים שאינם ראייתיים) יהיה מקום לשקול שחרור החפץ התפוס. באשר לשלב שלאחר הגשת כתב אישום, יש לקבוע לטעמי רף שונה כאשר המטרה הינה חילוט עתידי לאחר הרשעה, וזאת למרות שהדבר אינו מצוין במפורש בפקודה. כאמור, הפקודה כמעט ואינה מתייחסת לשלב זה, ואת החסר בפקודה יש להשלים באמצעות ההלכה הפסוקה. ברי כי לא ניתן להסתפק בשלב בו המשפט כבר החל, בראיות שאין בכוחן להביא להרשעתו של הנאשם, ולפיכך אין בכוחן להביא גם לחילוטו של החפץ (ראו סעיף 39 לפקודה). בשלב זה יש לטעמי להעלות את רף הראיות הנדרש לצורך תפיסת והחזקת החפץ מרף של יסוד סביר להניח שנעברה עבירה לרף של יסוד סביר להרשעה בעבירה.

למעשה רף זה דומה לרף הנדרש במעצר עד תום ההליכים שהינו סיכוי סביר להרשעה".

עם זאת, וכפי שמשקלה של זכות הקניין הולך וגובר ככל שחולף הזמן בו ממשיכה המבקשת ומחזיקה את התפוסים תוך פגיעה בזכויות המשיב - כך גם לעניין משקלה של חזקת החפות. המשיב עדיין בגדר חשוד. אף לא הוגש נגדו כתב אישום. באי כוח החשוד טרם עיינו בחומר החקירה, ולפיכך אין באפשרותם, באופן ממשי, לטעון כנגד עוצמת החשדות ההולכים ומתגבשים נגד שולחם. החשוד מצוי משך חודשים ארוכים בחוסר ודאות. לנוכח כל אלה, סבורני כי - בדומה לדיני מעצרים - ככל שחולף הזמן, ותחילתו של ההליך המשפטי אינו נראה באופק - הולך וגובר משקלה של חזקת החפות העומדת לחשוד בפרשה, ומשכך גם הולכת ונחלשת עוצמתה של זכות המבקשת להמשיך ולהחזיק בתפוסים.

ג. שיקול שלישי - הנזק הכלכלי הנגרם למשיב. לא הובא בפני כל נתון בדבר קיומו של רכוש נוסף, מעבר לרכוש שנתפס על ידי המבקשת. יש להניח, לאחר ששחרר חשבון הבנק שלו, כי באפשרותו להתנהל כלכלית, לעבוד ולהתפרנס למחיתו. עם זאת אין בפני כל אינדיקציה לקיומם של נכסים ורכוש משמעותי אחר שבידי המשיב. המשמעות היא, כי בשונה מבעלי גב כלכלי איתן יותר, הרי שתפיסת הרכוש מידי המשיב - מטילה עליו עול כלכלי. יחד עם זאת, המדובר בפגיעה שהינה מידתית. שכן תפיסת הדירה הינה תפיסה ברישום. התפיסה מתבטאת אך במתן צו המונע ביצוע כל דיספוזיציה בנכס. המשיב עדיין נהנה מהנכס, רשאי להתגורר בו או לעשות בו כל שימוש אחר על פי דין. כפי שהבהיר ב"כ המשיב, לשאלתי, אין למשיב בעתיד הנראה לעין כוונה למכור את הנכס. יש בכך כדי להפוך את הפגיעה בזכות הקניין של המשיב - למתונה יותר (אף שאינני מקל בה ראש).

הוא הדין לגבי קרן הפנסיה שנתפסה: מעבר לעובדה שמדובר בכספים אשר המשיב לא צפוי לעשות בהם שימוש בעתיד הקרוב, הרי שמדובר בסכום אשר אינו משמעותי או גבוה באופן מיוחד. כך גם לגבי חשבון הבנק, אשר שוחרר, ורק סכום צנוע ומידתי (סדרי גודל של ₪ 7,000) הועברו לקרן החילוט.

שונים הם פני הדברים לעניין הרכב, אשר מטבע הדברים הינו נכס "סחיר" יותר. לעת הזו, גם אם המשיב יכול להשתמש ברכב, הרי שהוא אינו יכול למכור אותו. לאור העובדה כי מדובר בנכס אשר מעצם טיבו מאבד מערכו ככל שחולף הזמן, הרי שתפיסתו והגבלה על מכירתו - לא רק פוגעת בזכות הקניין, אלא גם מטילה עול אשר יש לו משמעות ומחיר כלכלי.

21. סבורני, לפיכך, כי המשך המגבלות על רכבו של המשיב - אינה מידתית, והנזק (למשיב) הכרוך בהמשך המגבלות - עולה על התועלת (למבקשת) שבהארכת תוקף החזקת התפוס. לעניין הצורך לשמור על מידתיות בעת מתן צווי תפיסה מכוח הפסד"פ וחוק איסור הלבנת הון - ר' למשל צ"א 9445-08-11 שי שירותים לוגיסטיים בע"מ נ' מדינת ישראל (11.12.2011).

22. לסיכום: משוואת האיזון מובילה אותי למסקנה, כי בשלב זה של החקירה, נוטה הכף לטובת המשך החזקת הרוב המכריע של התפוסים בידי המבקשת. לעניין זה נתתי דעתי לעובדה כי הסכום התפוס בידי המדינה נמוך יותר מהיקף העבירות המיוחסות למשיב; חלק מהכספים התפוסים - מצויים בחשבון פנסיה אשר אינו "נזיל" ולפיכך המשך תפיסתו לא צפוי לגרום למשיב נזק כלכלי משמעותי. כך גם לעניין נכס הנדל"ן, אשר המשך תפיסתו מתבטאת ברישום ובצו המורה על מניעת דיספוזיציה בנכס. עם זאת, ובשים לב למשך החקירה הצפוי (לאור מורכבות החקירה והשלב בו היא מצויה), לחזקת החפות ממנה נהנה המשיב, הזכות הנתונה לו לאמצעי מחייה סבירים - הרי שיש מקום להותיר בידי המשיב את הרכב, כשהוא חופשי מכל עיקול או שעבוד. יש לזכור, כי גם לפי הערכת המבקשת, מדובר בנכס בשווי של כ- 25,000 ₪. המדובר בחלק צנוע יחסית מתוך נכסי המשיב שנתפסו - ובוודאי אם נרחיב מבטנו לעבר כלל הנכסים שנתפסו בפרשה.

סוף דבר:

23. הבקשה להארכת תוקף החזקת התפוסים - מתקבלת ברובה המכריע. מתוך הנכסים התפוסים ישוחרר כלי הרכב הרשום על שם המשיב, ללא כל מגבלה, שעבוד או הפקדה.

אשר ליתר הנכסים התפוסים [הדירה, חשבון הפנסיה והסכום במזומן שהועבר לקרן החילוט] אני מורה על הארכת המועד לתפיסתם, וזאת במשך 180 יום מיום 15.7.17.

על מנת לאפשר למי מהצדדים להשיג על החלטתי, אני מורה כי החלטת שחרור הרכב התפוס תיכנס לתוקף ביום שלישי, 15.8.17.

המזכירות תעביר את העתק ההחלטה לצדדים.

המבקשת תקבל לידיה את העתק הדו"ח הסודי שהוגש, בתיאום עם המזכירות.

ניתנה היום, ט"ז אב תשע"ז, 08 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.